

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobkyně: **Z. G.**, zastoupené Mgr. Libuší Hrušovou, advokátkou, se sídlem nám. Republiky 28, Plzeň, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 4. 2010, č. j. 16 Cad 243/2009 - 34,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 30. 4. 2010, č. j. 16 Cad 243/2009 - 34, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále též „žalovaná“) byla zamítnuta žádost žalobkyně o poskytnutí příplatku k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb., ve znění nařízení vlády č. 405/2005 Sb. (dále též „nařízení vlády“). V odůvodnění svého rozhodnutí žalovaná uvedla, že pro dobu tvrzeného věznění žalobkyně od 5. 4. 1975 do 5. 4. 1976 nebyly podmínky uvedené v § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády splněny, protože bylo zjištěno, že v uvedené době žalobkyně trest odnětí svobody nevykonávala, když tento trest odnětí svobody vůbec nenastoupila.

Proti tomuto rozhodnutí podala žalobkyně žalobu, o níž rozhodl Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 30. 4. 2010, č. j. 16 Cad 243/2009 - 34, tak, že rozhodnutí žalované ze dne 5. 6. 2009, č. X, zrušil pro vady řízení a věc vrátil žalované k novému řízení a rozhodnutí. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud uvedl, že žalobkyně v žalobě uplatnila dva žalobní body, a to, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné z důvodu absence náležitostí podle § 68 správního řádu, když v napadeném rozhodnutí není především uvedeno, na základě jakých skutečností byla žádost žalobkyně zamítnuta, poněvadž zmínka o tom, že žalobkyně trest nevykonala, nemá oporu v žádném z důkazů, a dále žalobkyně namítala, že spadá do okruhu oprávněných osob, které byly nezákonně zbaveny osobní svobody a následně rehabilitovány, o nichž není nutné, aby trest jako takový byl vykonán, když z dikce zákona postačuje, že byl trest

uložen. První žalobní námitka byla shledána důvodnou z toho důvodu, že žalovaná si nijak neověřila tvrzení žalobkyně, že trest odnětí svobody nevykonala. Podle názoru krajského soudu je proto napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné z důvodu absence náležitostí ve smyslu § 68 správního řádu, neboť ani ze správního spisu nelze zjistit, na základě jakých skutečností byla žádost žalobkyně zamítnuta, neboť správní spis žádné takové podklady neobsahuje. V případě druhého žalobního bodu krajský soud s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2007, č. j. 3 Ads 53/2006 - 31, má za to, jak vyplývá z odůvodnění tohoto rozsudku, že mezi okruh osob, které mají nárok na příplatek k důchodu podle nařízení vlády, spadá i žalobkyně, neboť se jedná o osobu, která byla nezákonně zbavena osobní svobody a byla rehabilitována podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. a míní se tedy osoba, u níž vůbec nebylo zahájeno trestní stíhání. Žalobkyně pod tento okruh osob spadá, neboť bylo zahájeno trestní stíhání, žalobkyně byla zbavena osobní svobody a byla rehabilitována podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Z uvedených důvodů krajský soud proto shledal obě žalobní námitky důvodnými a vzhledem k tomu, že rozhodnutí žalované je zatíženo vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů rozhodnutí, krajský soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), rozsudkem. Vzhledem k tomu, že rozhodnutí žalované je zatíženo vadou nepřezkoumatelnosti, která spočívá v nedostatku důvodů rozhodnutí ve smyslu § 71 odst. 1 písm. a) s. ř. s., krajský soud vyslovil, že se rozhodnutí zrušuje pro tyto vady a zároveň vyslovil, že se věc vrací žalované k novému řízení a rozhodnutí (§ 78 odst. 4 s. ř. s.) s tím, že žalovaná ve věci znovu rozhodne o žádosti žalobkyně, přičemž rozhodnutí bude v souladu s § 67 a § 68 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, a zároveň doplní řízení o požadované podklady.

Proti rozsudku krajského soudu podala žalovaná kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 písm. a) a d) s. ř. s. Cituje ust. § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády, z něhož vyplývá, že nárok na poskytnutí příplatku k důchodu mají státní občané České republiky, kteří v době od 25. 2. 1948 do 31. 12. 1989 byli odsouzeni a vykonali trest odnětí svobody, jeho část nebo vazbu pro trestný čin, za který byli rehabilitováni, mimo jiné podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, popřípadě byli zbaveni osobní svobody a byli rehabilitováni podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., a pobírají starobní nebo plný invalidní důchod z českého důchodového pojištění. Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády se příplatek ke starobnímu nebo plnému invalidnímu důchodu stanoví ve výši 50 Kč za každý započatý měsíc výkonu trestu odnětí svobody, jeho části nebo výkonu vazby. K námitce soudu, že žalovaná vycházela z toho, že žalobkyně nevykonala trest odnětí svobody, který jí byl uložen, aniž by si toto její tvrzení ze žádosti o přiznání příplatku ověřila, žalovaná uvádí, že ověřování tohoto tvrzení by bylo nadbytečné a nelogické. Zde je nutno vycházet i z údaje obsaženého v rehabilitačním usnesení, podle kterého se žalobkyně od 7. 4. 1974 zdržovala v cizině, přičemž odsouzena byla až dne 8. 4. 1975. Z toho jednoznačně vyplývá, že uložený trest odnětí svobody nevykonala. Chybné je i tvrzení soudu o tom, že správní spis neobsahuje podklady, na základě jakých skutečností byla žádost vedlejší účastnice zamítnuta. K tomuto pochybení došlo zřejmě tím, že krajský soud pro nadbytečnost neprováděl důkaz žádosti žalobkyně ze dne 8. 8. 2008, ale ani důkaz rozhodnutím žalované ze dne 5. 6. 2009, které přesto zrušil. Rovněž je nesprávné i další tvrzení krajského soudu uvedené ve 4. odst. na straně 4 rozsudku o tom, že žalobkyně byla nezákonně zbavena osobní svobody a následně byla rehabilitována podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Zde citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2007, č. j. 3 Ads 53/2006 - 31, řeší jiný okruh otázek a na daný případ se nevztahuje. Žalobkyně byla odsouzena pro trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 2 trestního zákona, který byl rehabilitován podle § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb. přímo ze zákona, čemuž odpovídá i rehabilitační usnesení Okresního soudu v Tachově ze dne 13. 3. 1991, sp. zn. Rt 178/91, konstatující zrušení rozsudku tohoto soudu ze dne 8. 4. 1975, sp. zn. T 127/75 ve výroku o vině i trestu. Nesprávné je podle žalované i tvrzení krajského soudu o tom,

že žalobkyně spadá do okruhu osob, které mají nárok na příplatek k důchodu podle nařízení vlády, neboť ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) nařízení vlády jako jednu z nezbytných podmínek pro přiznání příplatku k důchodu stanoví výkon trestu odnětí svobody, výkon vazby, popř. nezákonné zbavení osobní svobody v případech, kdy proti žadateli nebylo zahájeno trestní stíhání a následně byl rehabilitován podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. Tomu, že citované nařízení vlády pro přiznání příplatku k důchodu vyžaduje výkon trestu odnětí svobody nebo vazby, jednoznačně svědčí i ustanovení § 2 nařízení vlády, které výši přiznaného příplatku k důchodu váže právě na délku vykonaného trestu odnětí svobody nebo vazby. Vzhledem k tomu, že napadený rozsudek nesprávně posoudil právní otázku nároku žalobkyně na příplatek k důchodu podle nařízení vlády a jeho odůvodnění je nesrozumitelné a vnitřně rozporné, žalovaná navrhla, aby rozsudek krajského soudu byl Nejvyšším správním soudem zrušen v obou výrocích a věc byla vrácena krajskému soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalobkyně uvedla, že se zcela ztotožňuje se závěrem krajského soudu o tom, že jí příplatek k důchodu náleží. Kromě toho je podle žalobkyně nutné zohlednit i tu skutečnost, že výklad právního předpisu tak, jak jej uvádí žalovaná, není správný a rovněž tak není v souladu s praxí, kterou žalovaná v obdobných případech uplatňovala. Žalobkyni je to totiž známo a upozorňovala na to již v průběhu soudního řízení, že žalovaná v minulosti ve velmi obdobném případě z blízkosti žalobkyně rozhodla o tom, že příplatek k důchodu náleží, a to přesto, že takto oprávněný subjekt uložený trest ve skutečnosti vykonal (poznámka Nejvyššího správního soudu: zde zřejmě má být správně uvedeno, že uložený trest ve skutečnosti nevykonal). Žalobkyně vychází z toho, že právní předpis stanoví dva okruhy osob, které mohou předmětný příspěvek požadovat a žalobkyně přitom spadá do druhé skupiny oprávněných osob, tedy těch, kteří byli nezákonně zbaveni osobní svobody a následně rehabilitováni. Pro tento okruh oprávněných osob, do kterého spadá i žalobkyně, přitom není nutné, aby trest jako takový byl vykonán, dle dikce zákona totiž postačuje, aby byl trest uložen. Tato podmínka pak u žalobkyně byla splněna, jak vyplývá z odsuzujícího rozhodnutí Okresního soudu v Tachově. S ohledem na tyto skutečnosti je proto žalobkyně i nadále přesvědčena o tom, že u ní byly splněny podmínky pro přiznání příplatku k důchodu podle nařízení vlády, a proto napadený rozsudek považuje za správný a žádá, aby byl v plném rozsahu potvrzen.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které žalovaná uplatnila ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Mezi účastníky je nepochybné, že usnesením Okresního soudu v Tachově ze dne 13. 3. 1991, č. j. Rt 178/91, bylo rozhodnuto tak, že ust. § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 119/1990 Sb. byl zrušen rozsudek Okresního soudu v Tachově ze dne 8. 4. 1975, sp. zn. T 127/75, jímž byla Z. G., narozena Y odsouzena za trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 2 trestního zákona k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku nepodmíněně a k trestu propadnutí majetku. Podle § 2 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. bylo trestní stíhání obviněné Z. G. pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst. 2 trestního zákona, kterého se měla podle obžaloby dopustit tím, že se od 7. 4. 1974 zdržovala v cizině bez povolení československých úřadů, zastaveno. V žádosti o příplatek k důchodu podle nařízení vlády č. 622/2004 Sb. žalobkyně prostřednictvím své advokátky výslovně uvedla, že k výkonu trestu odnětí svobody v jejím případě nedošlo. Jde tedy především o posouzení, zda údaj žalobkyně, že trest odnětí svobody nevykonala, měla žalovaná ověřovat, jak z toho vychází krajský soud. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že uvedené negativní tvrzení nebylo třeba

ověřovat, přičemž souhlasí s žalovanou, že takovéto ověřování by bylo nadbytečné a nelogické. Povinností žalované by bylo ověřovat tvrzenou dobu výkonu trestu odnětí svobody; o takový případ se však ve věci žalobkyně nejedná.

Krajský soud dal za pravdu žalobkyni, že spadá do okruhu oprávněných osob, které byly nezákonně zbaveny osobní svobody a následně rehabilitovány, u nichž není nutné, aby trest jako takový byl vykonán, když z dikce zákona postačuje, že byl trest uložen. Především nutno uvést, že krajský soud vychází z nesprávného předpokladu, že žalobkyně byla zbavena osobní svobody. To, že žalobkyně byla pravomocným trestním rozsudkem odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, ještě neznamená, že byla zbavena osobní svobody. Pokud zákon č. 119/1990 Sb. v § 33 odst. 2 uvádí, že ustanovení tohoto zákona se užije obdobně k rehabilitaci a odškodnění osob nezákonně zbavených osobní svobody v souvislosti s trestnými činy uvedenými v § 2 a § 4 zákona, míří tím na případy, kdy trestní stíhání nebylo vůbec zahájeno. To však není případ žalobkyně, u níž trestní stíhání zahájeno bylo a byla i pravomocně trestně odsouzena. Za zbavení osobní svobody pak lze považovat zejména případy zadržení a vzetí do vazby, aniž by došlo k zahájení trestního stíhání. Za zbavení osobní svobody nelze považovat odsouzení k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, aniž by došlo k výkonu tohoto trestu, jak se krajský soud nesprávně domnívá. Nejvyšší správní soud plně souhlasí s názorem žalované, že jednou z nezbytných podmínek pro přiznání příplatku k důchodu je v případě žalobkyně, která byla pravomocně trestně odsouzena, skutečný výkon tohoto trestu. K tomu v případě žalobkyně nedošlo, takže žalovaná postupovala správně, když žalobkyni příplatek k důchodu nepřiznala. S žalovanou lze souhlasit i potud, že argumentace krajského soudu rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 2. 2007, č. j. 3 Ads 53/2006 - 31, je nepřipadná, protože v uvedené věci byl posuzován případ žalobce, který byl umístěn ve vazbě po té, co proti němu bylo vzneseno obvinění pro trestný čin maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi a pro trestný čin podvracení republiky, přičemž trestní stíhání bylo zastaveno s tím, že jednání obviněného nedosahuje společenské nebezpečnosti trestného činu. Byl tedy řešen případ poskytnutí příplatku k důchodu žalobci, jenž byl obviněn, vazebně stíhán a následně za tuto vazbu rehabilitován postupem podle § 33 odst. 1 zákona o soudní rehabilitaci. Tvrzení krajského soudu v odůvodnění napadeného rozsudku, že žalobkyně byla rehabilitována podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. je pak zcela v rozporu se zjištěným skutkovým stavem věci, jak vyplývá ze správního spisu. Napadený rozsudek je pak i nesrozumitelný, neboť v souvislosti s nesprávným údajem o rehabilitaci žalobkyně podle § 33 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb. uvádí, že za osobu rehabilitovanou podle uvedeného ustanovení se míní osoba, u níž vůbec nebylo zahájeno trestní stíhání, přičemž v následující větě krajský soud uvádí, že žalobkyně pod tento okruh osob spadá, neboť bylo zahájeno trestní stíhání.

Ze všech uvedených důvodů Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou a rozsudek Krajského soudu v Plzni zrušil a věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Krajský soud je v dalším řízení vázán shora vysloveným právním názorem (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Protože Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení, rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. července 2010

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu